

Overzicht projecten Onderwijs- lab010

Onderwijslab010: rijke kweekvijver met sterke plannen

Toen Onderwijslab010 in 2015 van start ging, wist niemand welke plannen ingediend zouden worden. Welke thema's zouden opgepakt worden? Wat zou de kwaliteit zijn van de plannen? Wie zouden de plannen indienen? Hoe innovatief zouden de plannen zijn? Nu, twee jaar later, wijst alles erop dat van de 36 plannen die subsidie van Onderwijslab010 hebben ontvangen, de meeste (gaan) bijdragen aan het verbeteren van het onderwijs in brede zin. Het Onderwijslab010 moedigt innovatie aan en daarom zal er ongetwijfeld wel eens iets tegenvallen of tegenvallen. Wat precies de resultaten zullen zijn zal duidelijk worden in de impactanalyse die, naar verwachting, in december 2017 wordt opgeleverd.

Kinderopvang en peuterspeelzalen, basisscholen en het voortgezet onderwijs plukken de vruchten van kwalitatief hoogwaardige plannen die worden uitgevoerd door uiterst bekwame, getalenteerde en betrokken Rotterdammers. Bij deze lichten we 14 plannen uit. We laten de plannenmakers zelf aan het woord. Ze vertellen bevlogen over hun project, hoe ze op het idee gekomen zijn en hun ervaringen tot nu toe. Ze vertellen dat ze blij zijn met de bijdrage vanuit Onderwijslab010, maar ook dat ze er met volle overtuiging veel meer uren instoppen dan begroot. Opvallend is dat een flink aantal plannen vernieuwend zijn, of zelfs uniek genoemd mogen worden. Wat te denken van het unieke plastic-recycle-apparaat van Perpetual Plastics010? Of Nao Nou, het schattige robotje dat in de kleuterklassen de juffen en meesters gaat ondersteunen? Andere plannen zijn ambitieus en vernieuwend in hun pedagogisch-didactische insteek, zoals Flippen in Rotterdam, Mentale Veerkracht en Leer en Veerkracht. Terecht wordt hier veel van verwacht. Veel projecten worden vanwege hun originele en innovatieve methodiek wetenschappelijk ondersteund of gemonitord.

Enkele projecten die hier worden uitgelicht verbinden Rotterdammers met elkaar: ouders met andere ouders (Mamacafé), leerlingen met leerlingen van andere scholen (Debat010), leerkrachten met leerkrachten (ConnecTeach). Het Adviesbureau, ook al zo'n fris en vernieuwend project, laat leerlingen opdrachten uitvoeren bij concrete opdrachtgevers.

De oogst laat ook zien dat techniek in het middelpunt van de belangstelling staat. Bedrijven uit de regio zitten vaak te springen om technisch personeel en hoe eerder de belangstelling voor wetenschap en techniek wordt aangewakkerd, hoe beter. Daar draagt Onderwijslab010 graag

een steentje aan bij middels ondersteuning van bijvoorbeeld de Maakotheek, Glundertechneek, Knikkerrace en de Science Tour. Stuk voor stuk bijzondere, verrassende en vernieuwende projecten.

Sinds 2015 bestaat het Onderwijslab010.

Rotterdam is een jonge stad met veel talent. Onze leraren helpen dat talent verder te ontwikkelen. Zij maken dagelijks het verschil voor hun leerlingen. Dat zien we terug in betere onderwijsresultaten. Leidsters, leraren en schoolleiders vervullen een sleutelrol en bruisen van ideeën. Kennisuitwisseling? Samenwerking? Training van leraren? Een inspirerende leervorm of methodiek? Als jij ziet hoe dat anders en beter kan, geeft Rotterdam je met Onderwijslab010 daarvoor nu alle ruimte.

Onderwijslab010 is onderdeel van CityLab010, met een half miljoen euro voor onderwijsvernieuwing in onze stad. Rotterdam gelooft in de kracht van goed onderwijs, voor kinderen, voor jongeren en voor de stad zelf. Goed onderwijs daagt uit, vormt, brengt talent tot ontwikkeling en maakt jongeren wendbaar en weerbaar op de arbeidsmarkt. Rotterdam heeft aantoonbare onderwijsinnovatiekracht. We willen deze kracht verder mobiliseren en gebruiken. Tot nu toe zijn er 36 plannen goedgekeurd

Onderwijslab010 helpt

Leraren, pedagogisch medewerkers en ouders hebben elke dag te maken met de schoolpraktijk. Juist daardoor hebben ze vaak concrete ideeën om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren. Maar bij de uitvoering van zo'n idee kunnen ze nogal eens op hobbels stuiten. Onderwijslab010 kan helpen die hobbels te nemen. Dat kan door budget beschikbaar te stellen of begeleiding te bieden bij het experimenteren 'op de werkvloer'. Ook ondersteunt Onderwijslab010 bij de uitvoering om te zorgen dat een initiatief zo veel mogelijk effect heeft en ook op andere scholen bruikbaar is.

In dit rapport vindt u selectie van de plannen die tot nu toe zijn toegekend. Van de totaal 36 toegekende plannen worden 14 plannen uitgelicht. Hieronder treft u een overzicht aan van een selectie van de plannen per thema uit Leren Loont!

Colofon

Uitgave:
Gemeente Rotterdam

Grafische vormgeving:
Tappan

Oktober 2017

Inhoudsopgave

Overzicht uitgewerkte plannen gekoppeld aan thema's van het Rotterdamse onderwijsbeleid 'Leren Loont!'

Thema: Een vliegende start

Peuters beginnen zonder achterstanden en goed voorbereid aan de basisschool.

Mama café

Thema: Beste Leraren voor Rotterdam

Rotterdam zet in op het aantrekken en behouden van de beste leraren en pedagogisch medewerkers. Leraren en pedagogisch medewerkers blijven zich ontwikkelen.

Nao Nou!

Connectteach

Thema: Werken aan vakmanschap

Het plan speelt in op de toenemende vraag naar goede vakmensen;

De Maakotheek

Perpetual plastic 010

Glundertechneek

Thema: Kwaliteit door schoolontwikkeling

Scholen halen het beste uit alle leerlingen.

Flippen in de klas

Sterke kinderen

Het adviesbureau

Leer en veerkracht:

De knikkerbaan

Debat010

Science Tour

Talkx

Mentale veerkracht

1. Mamacafé: laagdrempelige ontmoetingsplaats voor moeders én vaders	6
2 Nao nou: de robot als hulp in de klas	7
3 ConnecTeach010: platform voor Rotterdamse leraren	8
4 Maakotheek: een totaalpakket voor techniekonderwijs op de basisscholen	9
5 Perpetual Plastic 010: plasticrecycling in de klas	10
6 Glundertechneek: vmbo-leerlingen vertellen glunderend over hun beroepsopleiding	11
7 Flippen in Rotterdam: leerlingen zijn mede-eigenaar van de leerstof	12
8 Debat010: niet winnen, maar luisteren en verbinden	13
9 Het Adviesbureau: leerlingen voeren opdrachten uit in de 'echte wereld'	14
10 Leer- en veerkracht: een duurzame verandering in de schoolcultuur	15
11 The Science Tour: leerlingen ontmoeten jonge wetenschappers	16
12 De Knikkerrace: ervaringsgerichte natuurkundeles en sponsoractie in één	17
13 Talkx: elk kind heeft een verhaal	18
14 Mentale Veerkracht: integrale pijler onder Vakschool De Hef	19
Bijlage: CitylabOnderwijs 2015-2016-2017	20

Mamacafé: laagdrempelige ontmoetingsplaats voor moeders én vaders

Veel jonge ouders hebben allerlei vragen over het ouderschap en de opvoeding. Er is behoefte om hierover met elkaar te kunnen praten. Om hierin te voorzien is het Mamacafé geopend. Karien Buitelaar: 'ouders geven elkaar tips en delen ervaringen'.

Wie ben je en voor welke organisatie werk je?

Ik ben Karien Buitelaar en werk voor Kinderopvang Mundo. In de regio Rijnmond heeft Mundo ruim dertig locaties en meer dan veertig jaar ervaring. Wij bieden verschillende vormen van opvang voor kinderen van nul tot dertien jaar. Ouderparticipatie vinden we heel belangrijk.

Wat en waar is het Mamacafé?

Het Mamacafé is gevestigd in één van onze locaties: in Schiebroek aan de Meidoornsingel 120. Ouders kunnen elkaar hier informeel ontmoeten. Met nadruk zeg ik erbij: moeder én vaders. Het Mamacafé is niet alleen bedoeld voor 'onze' ouders die hun kind naar Mundo brengen, maar voor alle ouders. Het Mamacafé staat open voor alle ouders uit de omgeving.

Hoe kwam je op het idee voor het Mamacafé?

Mundo heeft als visie geformuleerd dat hoe groter de wereld is, hoe veiliger dichtbij wordt. In een snel veranderende en steeds complexere wereld groeit het belang van lokale en regionale betrokkenheid. Mundo wil activiteiten in de buurt ontwikkelen op het gebied van ontmoeting, netwerken en het delen van kennis en kunde. Wij willen dat ouders en kinderen van betekenis voor elkaar kunnen zijn. Het Mamacafé is een manier om hier invulling aan te geven. We hadden al positieve ervaringen opgedaan met ons Mamacafé in Schiedam. Daarom wilden we het ook in Rotterdam opzetten.

Hoe bijzonder is het Mamacafé?

Het Mamacafé op zich is niet nieuw. Wel is het bijzonder dat alle ouders welkom zijn en niet alleen onze 'eigen' ouders. Alles wat raakt aan het ouderschap kan worden besproken: van activiteiten en bezigheden voor kinderen tot de beleving van de zwangerschap, van rolverdeling tussen vader en moeder tot mindfulness in de opvoeding.

Wie zijn er betrokken bij het Mamacafé?

Onze vaste partner is het centrum voor Jeugd en Gezin (CJG). Ze denken met ons mee. Er is een cursus gegeven hoe je kind kan spelen met huisraad. Dat was erg leuk, voor veel ouders was het een eye-opener dat kinderen kunnen spelen met bijvoorbeeld een pollepel! Maar er komen ook professionals langs, zoals een muziekdocent of een docent voor peutersgym.

Kunnen andere kinderopvang organisaties ook Mamacafé's organiseren?

Jazeker, waarom niet? We zouden elkaar van tips en ideeën kunnen voorzien.

Wat is er dankzij de subsidie van Onderwijslab010 gerealiseerd en wat was de meerwaarde?

De meerwaarde is dat we het hebben opgestart. We hebben investeringen kunnen doen, zoals de aanschaf van spullen en speelgoed. De bijeenkomsten zijn begeleid door gekwalificeerd personeel en we hebben de activiteiten kunnen organiseren. De subsidie was eenmalig, maar ons streven is dat we het voortzetten uit eigen middelen.

Heb je tips voor andere plannenmakers in Rotterdam?

Ik zou willen zeggen: als je een goed idee hebt, werk het uit en ga ervoor. Het is in het belang van de stad dat goede initiatieven van de grond komen.

Voor meer informatie over dit project:
karien@kinderopvangmundo.nl

Nao nou: de robot als hulp in de klas

Extra handen in de klas: het is een frequent geuit verzoek vanuit het onderwijs. Nao Nou voorziet mogelijk in de behoefte. Deze robot met lieve oogjes gaat leerkrachten in de kleuterklassen ontlasten. 'We starten met een pilot op drie basisscholen', vertelt Lisette Ligtendag.

Wie ben je en voor welke instelling werk je?

Ik ben Lisette Ligtendag en werk bij de CED-Groep, waar bij CED staat voor Centrum Educatieve Dienstverlening. Het CED heeft Rotterdamse wortels, maar traint, adviseert en ontwikkelt voor professionals in onderwijs en kinderopvang in het gehele land.

Wat is Nao Nou?

Nao is een robot die op een mens lijkt: een humanoïde robot. Het project Nao Nou gaat samen met kleuterleerkrachten aan de slag om samen te ontdekken hoe Nao Nou ingezet kan worden om leerkrachten en leerlingen in kleuterklassen te ondersteunen.

Hoe kwam je op het idee voor Nao Nou?

We kwamen in contact met Interactive Robotics, dat is een start-up van de Technische Universiteit Delft. Zo ontstond het idee om extra handen in de kleuterklassen te realiseren met een robot. Tijdens een gesprek met de gemeente Rotterdam kregen we als tip het plan bij Onderwijslab010 in te dienen.

Een robot in de klas, dat is behoorlijk vernieuwend! Maar werkt het?

Ja, dit is onderwijsvernieuwing op een ander 'level'. We verwachten er veel van, maar of het echt werkt moet dit pilotproject uitwijzen. Nao Nou biedt mogelijkheden om het differentiëren in de klas te organiseren en maakt het werken in groepjes waarschijnlijk makkelijker. We werken samen met drie scholen waarmee we de pilot gaan uitvoeren. Dat hadden er gemakkelijk meer kunnen zijn, want er is veel belangstelling en het enthousiasme voor dit project is groot. Naast goede didactische uitwerking is het

belangrijk dat de leerkracht de robot makkelijk aan kan sturen. Dat is ook een belangrijk aspect van de pilot, want het hoofddoel blijft altijd beter leren door de kleuters. De robot kan zonder probleem eindeloos herhalen, op een manier die kleuters leuk vinden, bijvoorbeeld korte gesprekjes of instructies geven in de bouwhoek. En de robot kan tijdens het tonen van een digitaal prentenboek het verhaal voorlezen. Dit kan op een leuke en speelse manier gebeuren, passend bij de doelgroep kleuters.

Wie zijn hierbij betrokken, wie zijn jullie partners?

Naast Interactive Robotics werken we samen met de Pabo van Hogeschool Rotterdam en de Maakotheek. De pilot wordt uitgevoerd op de basisscholen RK Maria Basisschool, OBS De Boog en OBS De Plevier.

Kunnen andere scholen ook kennismaken met Nao Nou? Hoe kunnen ze dat het beste doen?

We gaan eerst deze pilot uitvoeren. Daar leren we ongetwijfeld veel van. We willen bepalen welke activiteiten goed passen bij Nao Nou en welke minder goed. We willen tien activiteiten selecteren die goed bij Nao Nou passen en waarbij Nao Nou eenvoudig is aan te sturen door de leerkracht. We communiceren open over de resultaten, ook als deze tegenvallen. De bedoeling is dat scholen na de pilot bij de Maakotheek terecht kunnen. De twee Nao Nou's uit de pilot zijn daar te vinden. Scholen die alvast meer willen weten zijn altijd welkom bij het CED.

Hoe belangrijk is de subsidie van Onderwijslab010 voor dit project?

Dit project was zonder Onderwijslab010 niet mogelijk geweest. Het is echt een innovatie en dat uitwerken kost veel werkuren. Tevens moeten we twee robots kunnen aanschaffen.

Heb je tips voor andere plannenmakers in Rotterdam?

Mijn tips zijn: zoek partners, ga in gesprek met de gemeente en maak een plan.

Voor meer informatie over dit project:
l.ligtendag@cedgroep.nl

ConnecTeach010: platform voor Rotterdamse leraren

Leerkrachten, docenten en pedagogisch medewerkers in Rotterdam zijn vaak uiterst betrokken professionals. Vreemd eigenlijk dat er geen plek is waar zij elkaar kunnen ontmoeten en met elkaar in gesprek kunnen gaan. 'Daarom hebben we ConnecTeach010 in het leven geroepen', legt Kristel Roth van Dalsum uit.

Zou je iets willen vertellen over jezelf en je dagelijkse werk?

Ik ben Kristel Roth van Dalsum en ik geef lees aan groep 7 van de Bavokring in Kralingen-Crooswijk. Dat is een school van de Rotterdamse Vereniging voor Katholiek Onderwijs, RVKO. Ik doe dat parttime, want ik werk daarnaast twee dagen per week als bovenschoolse opleider bij de RVKO. Die combinatie van werkzaamheden vind ik erg leuk.

Hoe kwam je op het idee voor je plan?

Ik doe mee aan de Erasmus Excellente Leergang, ook bekend als Broedplaats. Daar ontstond het idee om een ontmoetingsplek te realiseren waar leerkrachten elkaar op een laagdrempelige manier kunnen ontmoeten. Ze kunnen er ideeën en ervaringen uitwisselen, thema's bespreken en hun kennis vergroten. We zijn met een enthousiast groepje van start gegaan en noemen die plek ConnecTeach010. Het wordt een online platform én een fysieke locatie. We voeren het plan gefaseerd uit. Het is bijna zover: het digitale platform komt, onder voorbehoud, in november online. Daarna maken we werk van de fysieke locatie.

Is ConnecTeach010 een vernieuwend idee? Zo ja, waarom?

Mij valt op dat ik vooral collega's spreek op dezelfde school. Buiten de school ontmoet ik vooral onderwijsprofessionals die ook voor de RVKO werken. Het vernieuwende van ConnecTeach010 is dat het bestuursonafhankelijk is. Het maakt niet uit voor welke onderwijskoepel of-instelling je werkt, want je ontmoet elkaar bij ConnecTeach010

op basis van interesse of behoefte. Een tweede aspect is het digitale platform. Dergelijke platforms zijn gebruikelijk op internet, zoals datingsites. Maar een dergelijk platform bestaat nog niet voor het onderwijs.

Met wie of welke partners werken jullie als initiatiefnemers samen?

Het is begonnen bij De Broedplaats, waarna we besloten om eerst het online platform op poten te zetten. Het was even zoeken naar een bedrijf dat deze opdracht goed kan uitvoeren, want er komt best veel bij kijken om dit gebruiksvriendelijk, veilig en met verschillende functionaliteiten goed op te zetten. Deze partner hebben we gevonden in het bedrijf 'Alledaags'.

Is ConnecTeach010 er voor elke Rotterdamse onderwijsprofessional?

Ja, het platform is er voor iedereen, van pedagogisch medewerker op een peuterspeelzaal tot universitair docent. Men is welkom, tenzij er commerciële bedoelingen zijn.

Wat kun je dankzij de subsidie van Onderwijslab010 realiseren?

Allereerst hebben we de opdracht kunnen verstrekken om het online platform te laten bouwen. Vervolgens gaan we aan de slag om een fysieke ontmoetingsplaats in te richten. De eerste keer of keren zal dat wellicht als pop-up worden gedaan.

Heb je verder nog tips of wil je iets anders vertellen?

Ja, meld je aan, doe mee, ConnecTeach010 is voor iedereen. Bezoek ons online platform. De URL wordt binnenkort bekend gemaakt. We nodigen iedereen uit om mee te draaien in de pilot van het platform. Samen ontwikkelen we ConnecTeach010 online. En tegen andere plannenmakers uit de stad zeg ik: begin klein, maar doe het, zet de stap om je plan uit te voeren.

Voor meer informatie over dit project:
info@connecteach010.nl

Maakotheek: een totaalpakket voor techniek- onderwijs op de basisscholen

Techniek en wetenschap spreken niet iedereen aan. Dat geldt zowel voor sommige leerkrachten als voor leerlingen. Hoe maak je het natuur- en techniekonderwijs weer leuk? 'De Maakotheek levert een totaalpakket waarmee spelenderwijs, proefondervindelijk en scheppend kan worden geleerd', vertelt mede-initiatiefnemer Suzanne Algra.

Wie zijn de initiatiefnemers van de Maakotheek?

We zijn met een groepje van vier mensen begonnen. We vullen elkaar aan qua ervaring en kennis. Zo neem ik mijn bagage mee uit het bedrijfsleven, de cultuur-educatie en uit mijn tijd als innovatiemanager bij het Rotterdams Philharmonisch.

Wat is de Maakotheek?

Als een basisschool de Maakotheek inschakelt, komen wij langs met een totaalpakket voor techniekonderwijs. We lenen boxen uit aan scholen met daarin allerlei spullen, bijvoorbeeld robots, een 3D-printer, maar ook met verbruiksmateriaal als karton, sjablonen en hout. We trainen de leerkrachten hoe zij zelf de lessen kunnen geven. We bieden uitdagend en laagdrempelig techniekonderwijs. We laten zien hoe techniekonderwijs vakoverschrijdend kan zijn, dus leerkrachten het kunnen verweven met taal, rekenen en aardrijkskunde.

Hoe kwam je op het idee voor je plan?

De inspiratie kreeg ik van mijn eigen zoon. Een intelligente jongen, maar door dyslexie leert hij anders. Hij is gebaat bij het werken met zijn handen, zelf ontdekken en scheppen. Er zijn veel meer leerlingen zoals hij. Ik wilde het onderwijs in techniek en wetenschap leuker maken voor alle leerlingen. Want scheppen, zélf maken, doet iets met alle kinderen. Het idee van de Maakotheek is op die manier ontstaan.

Is de Maakotheek vernieuwend wat betreft het techniekonderwijs?

Ja, dat vind ik wel. Het is vakoverstijgend en verbindend, waardoor het de leerkracht niet extra tijd kost, maar juist bespaart. In combinatie met de manier waarop wij het aanbieden - materialen in bruikleen en via een abonnement - is dit absoluut vernieuwend. Scholen kunnen een abonnement nemen op de Maakotheek, waarmee ze zichzelf ontzorgen en waarmee het techniekonderwijs een impuls krijgt.

Met wie werkt de Maakotheek samen?

Allereerst de scholen. Verder zijn er contacten, of werken we samen met, onder andere de TU Delft, Hogeschool Rotterdam, Thomas More Hogeschool en de Bibliotheek Rotterdam.

Welke scholen kunnen een abonnement nemen op de Maakotheek?

Op dit moment hebben vijftien basisscholen een abonnement bij de Maakotheek. Dat komt neer op 150 leerkrachten die aan 4500 leerlingen les geven. Ons streven is minstens dertig scholen in Rotterdam.

Hoe belangrijk was de subsidie van Citylab010 voor de Maakotheek?

Dat was onmisbaar, want daarmee konden we de eerste materialen aanschaffen. Daarnaast gingen we plannen maken, lesbrieven voorbereiden, we konden de stichting opzetten en onszelf bij de scholen presenteren als betrouwbare partner. Ik wil graag vermelden dat wij, mijn drie samenwerkingspartners en ik, er zelf ook heel veel tijd en energie in hebben geïnvesteerd. We hebben ons een beetje verkeken op het aantal werkuren. Ons inkomen daalde tot onder bijstandsniveau. Daardoor moesten we noodgedwongen bijna stoppen. Maar we hebben doorgezet en nu begint de Maakotheek zijn plekje in het Rotterdamse onderwijs te veroveren. Leuk om te vermelden is dat er ook belangstelling is buiten Rotterdam.

Heb je wellicht tips voor andere initiatiefnemers die overwegen een plan in te dienen bij Citylab010?

Zorg dat je je focust: wat wil je bereiken en hoe ga je dat doen. Verder heb ik veel gehad aan de contacten met de gemeente. Op beleidsniveau ben ik veel meer te weten gekomen. Daardoor sluit de Maakotheek beter aan bij de behoeften van het onderwijs.

Voor meer informatie over dit project:
l.ligtendag@cedgroep.nl

Perpetual Plastic 010: plasticrecycling in de klas

Langzaam groeit het besef van de omvang van het afvalprobleem. Vooral plastics staan tegenwoordig in de belangstelling. Elk uur stromen 15.000 stukken plastic via de Maas door Rotterdam. Perpetual Plastic 010, een interactief project voor het Rotterdamse onderwijs, laat zien hoe je plastics kunt recyclen. 'We maken in de klas nieuwe spullen van plastic afval', vertelt Laura Klauss.

Laura, vertel eens wie de initiatiefnemers zijn van Perpetual Plastic 010?

Ik ben aan de Technische Universiteit Delft afgestudeerd als industrieel ontwerper. Toen zijn we met een klein groepje - Tim, Jonas en ik - begonnen met Perpetual Plastic.

Plasticrecycling in de klas, hoe doe je dat, hoe pak je dat aan?

We hebben zes jaar terug een unieke recycle-machine ontwikkeld. Het apparaat is echt de enige handaangedreven installatie die in een mum van tijd, ter plekke plastic afval transformeert tot grondstof voor een 3D-printer. Het is een met de hand aangedreven apparaat, dat plastic afval schoonmaakt, droogt en verpulvert en tot een draad vormt. Die draad kan met behulp van een 3D-printer worden verwerkt tot elk denkbaar object. We hebben het recycle-apparaat op meer dan honderd evenementen in dertien landen gedemonstreerd en iedereen is superenthousiast. Kinderen en jongeren zijn vaak ondersteboven van het apparaat, ze vinden het geweldig. Het apparaat is transparant, dus je ziet precies wat er gebeurt.

Hoe kwam je op het idee voor je plan?

Tijdens mijn studie werd ik me bewust van het gebruik van grondstoffen: voor elk nieuw product worden nieuwe plastics gefabriceerd. Terwijl er zoveel plastic afval is dat voor grote milieuproblemen zorgt. Om deze reden hebben we dit recycleapparaat ontwikkeld. We hebben het gelanceerd op Lowlands 2012 en de reacties waren ontzettend positief. Ter plekke recycleerden we de plastic weggooi-

bekers waarmee het festivalterrein was bezaaid. Het sprak de jonge bezoekers enorm aan.

Wat is het innovatieve aan je plan?

Het handaangedreven recycle-apparaat is uniek in de wereld. Ook bijzonder is dat we het apparaat niet alleen demonstreren, maar ook dat leerlingen er zelf mee laten werken. Dat is de reden waarom we er een lespakket bij willen ontwikkelen, zodat we optimale aansluiting vinden bij verschillende doelgroepen en aansluiten bij actuele onderwerpen zoals 21e eeuwse vaardigheden, leren door te doen en een vakoverstijgende aanpak.

Welke partners heb je betrokken bij Perpetual Plastic 010?

Wij zijn echte techneuten en kennen onze beperkingen. Daarom werken we samen met DST, het Didactisch Service Team. Zij zullen het ene deel van het lespakket ontwikkelen. Verder werken we samen met Stadslab van de Hogeschool Rotterdam en Peter Troxler, research professor bij de Hogeschool Rotterdam en voorzitter van FabLab BeNeLux. Verder werken we samen of gaan we samen werken met Bluecity en het Albeda College. De Maakotheek heeft Perpetual Plastic 010 in het aanbod opgenomen.

Kunnen scholen gebruik maken van Perpetual Plastic 010?

Ja, graag! Er is al veel vraag.

Waarom is de subsidie van Onderwijslab010 besteed? Wat was de meerwaarde?

We zullen met de subsidie twee volledige recycle sets aanschaffen waarmee we langs de scholen gaan. Een set wordt aangeboden aan de Maakotheek. Zij nemen de machines en de lessen in hun aanbod op. Zonder subsidie was Perpetual Plastic 010 niet van de grond gekomen. Heb je verder nog tips voor andere plannenmakers? Draagvlak is erg belangrijk. En: investeer alvast in je plan.

Voor meer informatie over dit project:
info@perpetualplasticproject.com

Glundertechniek: vmbo-leerlingen vertellen glunderend over hun beroepsopleiding

Hoe kun je aan basisschoolleerlingen laten zien hoe interessant en leuk een technische opleiding kan zijn? Hoe krijg je meer techniek in de basisscholen? Huub Looze van Glundertechniek geeft het antwoord: 'door de leerlingen van het STC op basisscholen te laten vertellen over hun zelf gebouwde weerkraftstation.'

Wie zijn de initiatiefnemers van Glundertechniek?

Dat zijn Gijs Niemeijer en ik. Wij zijn ontwerpers en werken samen in technieklab. Dat is een idee voor een gemeenschappelijke lesruimte voor techniek en wetenschap waar meerdere basisscholen in een wijk gebruik van kunnen maken.

Kun je kort vertellen wat Glundertechniek inhoudt?

Gijs en ik maken met de vmbo-leerlingen van het Scheepvaart- en Transport College (STC) de weerkrafttoren. Dat is een weerkraftstation met meetinstrumentjes die de dagelijkse weervariabelen en atmosferische waarden meten. Dus luchtdruk, temperatuur, windsnelheid, neerslag en luchtvochtigheid. De leerlingen van het STC gaan vervolgens met hun zelfgebouwde toren naar basisscholen om er vol trots en glunderend over te vertellen. Zo ontstaat een peer-to-peer lessituatie waarbij de basisschoolleerlingen les krijgen van jongeren die slechts enkele jaren ouder zijn. Er is ook een lesbrief gemaakt die de basisscholen ter voorbereiding in hun les kunnen gebruiken en als de leerlingen van het STC weer weg zijn.

Hoe kwam je op het idee voor je plan?

Vanuit technieklab hadden we al contact met het STC. Gijs heeft zijn eigen atelier en ik geef zelf les op de kunst-academie over 3D-modelling en het gebruik van nieuwe materialen en sensoren. Onze kennis van het onderwijs, techniek en ontwerp namen we mee naar het STC. We waren met het technieklab al veel in gesprek met basisscholen. Zo ontstond het idee om met Glundertechniek een link te leggen tussen het STC en de basisscholen.

Zitten er vernieuwende elementen in het project Glundertechniek?

Zeker, denk bijvoorbeeld aan de combinatie van oude ambachten, zoals houtbewerking, en het gebruik van nieuwe technieken, zoals de sensoren. Maar het meest vernieuwend is dat leerlingen van het vmbo les geven aan leerlingen op een basisschool, aan de hand van iets dat ze zelf gemaakt hebben.

Wie en welke partners zijn verder betrokken bij Glundertechniek?

Technieklab werkt vanaf de start van Glundertechniek met het vmbo van het STC en, tot nu toe, vijf basisscholen. Verder zijn er contacten met RDM Makerspace en Stadslab van Hogeschool Rotterdam.

Glundertechniek is ontwikkeld voor het STC, maar kunnen andere scholen er ook gebruik van maken?

Ja, denk aan de techniekscholen. Zij kunnen contact opnemen met Technieklab.

Wat is er met de subsidie van Onderwijslab010 gerealiseerd? Wat was de meerwaarde?

We hebben het ontwerp voor de weerkrafttoren kunnen maken, twee torens zijn gebouwd, de lesbrief is ontwikkeld, de leerlingen en leerkrachten van het STC en de vijf basisscholen zijn begeleid, maar bovenal: de STC-leerlingen hebben glunderend over hun weerkrafttoren en technische opleiding verteld op de basisscholen.

Heb je verder nog tips voor andere plannenmakers? Of wil je iets anders vertellen?

Wij, de mensen achter Glundertechniek, hebben passie voor techniek, onderwijs en voor de stad Rotterdam. Dankzij Onderwijslab010 konden wij dit in de praktijk brengen in Glundertechniek. In Rotterdam zijn meer gepassioneerde mensen met goede ideeën. Ik zeg: schrijf het op, geef er handen en voeten aan en dien een aanvraag in bij Onderwijslab010.

Voor meer informatie over dit project:
huub@technieklab.nl

Flippen in Rotterdam: leerlingen zijn mede-eigenaar van de leerstof

Het is een bekend beeld: leerlingen komen met dikke schooltassen met boeken naar school. Ze komen energiek en enthousiast het schoolgebouw binnen, maar eenmaal in de klas zijn ze passief en afwachtend. 'Flippen in Rotterdam, een project van De Theaterhavo/vwo, draait de rollen om ('flipping' in het Engels) en geeft de docent de mogelijkheid gedifferentieerd onderwijs te bieden, met meer interactie in de klas', legt docent Inge van Rossum uit.

Wie zijn de initiatiefnemers van Flippen in Rotterdam?

Kristel Fiddler is dansdocent en mijn collega op De Theaterhavo/vwo. Ik ben zelf speldocent. Samen hebben we Flippen in Rotterdam bedacht en de aanvraag ingediend bij Onderwijslab010.

Hoe kwam je op het idee voor je plan?

Kristel en ik vinden dat de klassikale manier van lesgeven in deze tijd niet meer voldoet. Zo ontstond het idee om het anders aan te pakken, de rollen om te draaien, ofwel flippen. We willen de leerlingen hun eigen onderwijs zelf vorm laten geven. Ze zijn mede-eigenaar van de leerstof. Dat klinkt vernieuwend, hoe ziet dat eruit in de praktijk? Het vak kunstgeschiedenis kun je vanuit boeken leren, maar met Flippen in Rotterdam pakken we het anders aan. De docenten hebben zelf instructiefilmpjes gemaakt uit diverse periodes zoals Griekse tijd, de hofcultuur van Lodewijk XIV, Shakespeare, De Renaissance, Romantiek of het begin van de 20e eeuw. Daarna gaan de leerlingen zelf aan de slag. In het theaterlaboratorium onderzoeken ze een deelonderwerp en maken een eigen instructiefilmje. Tijdens dat proces leren ze van alles: ze raadplegen bronnen, maken en redigeren de film. Ze leren door te doen.

Doen jullie dit zelfstandig of zijn er partners bij betrokken?

De Theaterhavo/vwo heeft alles in huis om dit te kunnen uitvoeren, dus we doen dit zelf. Maar het resultaat, de instructiefilmpjes van de docenten en de leerlingen kunnen door andere scholen worden gebruikt, bijvoorbeeld tijdens hun geschiedenislessen. Dat is het leuke én de meerwaarde ervan!

Kunnen andere scholen jouw plan ook uitvoeren of gebruiken? Hoe kunnen ze dat het beste doen?

Ja, graag zelfs. Hoe meer digitaal leer materiaal er ontwikkeld wordt hoe leuker.

Wat was de meerwaarde van de subsidie van Onderwijslab010?

In de filmpjes hebben we diverse gebeurtenissen in scene kunnen zetten. Het is geweldig dat we budget hebben gekregen om de benodigde spullen te kunnen aanschaffen, waaronder iPads, filmsetting en software. We hebben ook een grimeuse kunnen inhuren en gebruik kunnen maken van allerlei kostuums en attributen. We zijn aan het onderzoeken om een online-platform in te richten, waarop de filmpjes te zien zijn voor scholen in Rotterdam en omgeving.

Wil je verder nog iets vertellen?

De subsidie verschaftte ons bewegingsruimte, maar onze plannen moesten wel verwezenlijkt worden. We moesten immers laten zien dat het werkt. We hebben een mooi proces doorlopen, veel geleerd en er veel aan gehad. Onderzoek is soms ook nodig om tot nieuwe inzichten te komen. De leerlingen verrasten ons in positieve zin. Het was veel werk, er kwam veel bij kijken, maar het resultaat is de moeite waard. Dit is mogelijk gemaakt door Onderwijslab010.

Voor meer informatie over dit project:
I.vanRossum@hofpleinrotterdam.nl

Debat010: niet winnen, maar luisteren en verbinden

De GSR is een scholengemeenschap voor vmbo, havo, atheneum en gymnasium. De school biedt onderwijs 'voor en door christenen'. De school wil een hechtere band met de stad en begeeft zich daartoe bewust buiten de christelijke zuil of 'bubble', legt schoolleider Erik Harinck uit. 'In Debat010 gaat het om luisteren naar en verbinden met de ander.'

Wie zijn de initiatiefnemers van Debat010?

Als schoolleider van de GSR heb ik het plan uitgewerkt en ingediend, maar het wordt binnen onze school breed gedragen.

Wat is Debat010 heel kort samengevat?

Leerlingen van vier scholen gaan bij elkaar op bezoek en met elkaar in debat. Niet om te 'winnen', maar om van elkaar te leren en elkaar beter te begrijpen. Verbinding is het sleutelwoord.

Welke scholen zijn dat? En zijn er nog meer partners betrokken bij Debat010?

De scholen die hebben meegedaan zijn het Avicenna College, Melanchthon en de Passie. Om de debatten in goede banen te leiden en om docenten en leerlingen voor te bereiden, hebben we samengewerkt met de DebatUnie.

Hoe is het idee voor Debat010 ontstaan?

De GSR heeft zich lang teruggetrokken in het voor ons zo vertrouwde gereformeerde maatschappelijke netwerk, ofwel onze 'bubble'. Maar de GSR heeft de ambitie om meer voor de stad te betekenen. We willen er nadrukkelijker aan deel nemen en deel van zijn. Dat doen we onder andere door maatschappelijke stages voor onze leerlingen. Maar we willen meer en we zijn verder gaan denken. Toen ontstond het idee om debatten te organiseren met een school in een vergelijkbare maatschappelijke positie: het Avicenna College. Ook deze islamitische school bevindt zich enigszins geïsoleerd in hun religieuze bubble. Het Avicenna bevindt zich, net als de GSR, als school op religieuze grondslag in een seculiere samenleving. Al snel wilden ook Melanchthon en de Passie meedoen.

Wat is het innovatieve aan Debat010?

Debatteren is niet nieuw, maar in Debat010 zitten wel vernieuwende elementen. Allereerst: onze leerlingen en die van de andere scholen komen in contact met leerlingen die ze anders niet zouden ontmoeten. Het gaat bovendien niet om winnen, zoals bij andere debatten, maar om verbinden. Verder gaan de leerlingen op bezoek bij elkaars school: dat alleen al heeft een zekere spanning met zich meegebracht, gezien de flinke culturele en religieuze verschillen. Het pakte overigens heel goed uit. Voor veel leerlingen was het een zeer positieve ervaring. Een leerling zei achteraf: 'ik vond het geweldig, ik heb er veel van geleerd'.

Kunnen andere scholen Debat010 ook uitvoeren? Hoe kunnen ze dat het beste doen?

We hebben met de vier deelnemende scholen één debatronde achter de rug. Inmiddels hebben zich voor het tweede jaar nog vier scholen gemeld. Andere scholen die belangstelling hebben kunnen informatie bij mij inwinnen.

Wat was de meerwaarde van de subsidie van Citylab010?

Dankzij Citylab010 hebben we kunnen investeren in het trainen en begeleiden van de docenten en het voorbereiden van de leerlingen. Tijdens de eerste editie was de inbreng van Rob Honig en Alexander Schinkel van de DebatUnie onmisbaar. Volgens het principe 'train de trainer' hebben we kennis opgebouwd waarmee wij het de tweede keer zelf – in samenwerking met de andere scholen – kunnen organiseren.

Heb je wellicht tips voor andere plannenmakers die overwegen een aanvraag in te dienen bij Citylab010?

Zeker. Ik raad aan de bijeenkomsten van Citylab010 te bezoeken. Ik heb veel gehad aan de gesprekken met talloze mensen die ik daar heb ontmoet: mensen van de gemeente, collega's uit het onderwijs en andere initiatiefnemers. Het is ook een goede gelegenheid om de zichtbaarheid van je project te vergroten en je netwerk uit te breiden.

Voor meer informatie over dit project:
hre@gsr.nl

Het Adviesbureau: leerlingen voeren opdrachten uit in de 'echte wereld'

'In het onderwijs is al geruime tijd een verschuiving in gang waarbij scholen zich meer openstellen voor de samenleving', vertelt Erik Vos. 'Leerlingen leren dan niet meer uitsluitend uit schoolboeken, maar vanuit grote en kleine kwesties die in de samenleving leven. Kennis en vaardigheden om kennis toe te passen, gaan dan hand in hand.'

Wie zijn de initiatiefnemers van Het Adviesbureau?

Samen met schoolleider Geoffrey van Melick van Wolfert College heb ik, Erik Vos van Worldschool, het plan voor Het Adviesbureau opgesteld. Daarna hebben vier andere Rotterdamse scholen voor voortgezet onderwijs zich bij het project aan gesloten, het Laurens Lyceum, het Schreuder College, Guido de Bres en het Marnix Gymnasium.

Wat is Het Adviesbureau?

Het Adviesbureau simuleert arbeidssituaties voor leerlingen van het havo en vwo. Leerlingen voeren daadwerkelijk een opdracht uit voor opdrachtgevers, zoals de gemeente, bedrijven, instellingen, particulieren of vervolgoedingen. Het gaat hierbij om het proces, het zelf kunnen organiseren, opzetten en uitvoeren van onderzoek. De leerlingen geven zelf invulling aan hun project. Zoals dat later ook van hen verwacht wordt. De uitkomsten van het onderzoek worden aan de opdrachtgevers gepresenteerd.'

Hoe kwamen jullie op het idee voor je plan?

Worldschool organiseert onderwijsprojecten en onderzoeksprogramma's voor alle leerjaren van het voortgezet onderwijs. Het gaat daarbij om het leren onderzoeken en het ontwikkelen van maatschappelijke betrokkenheid. Ofwel, het ontwikkelen van de 21e eeuwse vaardigheden. Het idee voor Het Adviesbureau is hieruit voortgekomen en concreet geworden toen het Wolfert College inhaakte. In welke zin is Het Adviesbureau vernieuwend? Dat leerlingen uit het voortgezet onderwijs voor een opdrachtgever een opdracht uitvoeren, is behoorlijk innovatief. De leerkracht heeft een andere taak en rol: hij of zij begeleidt. Op hun beurt worden docenten door ons begeleid en getraind in die nieuwe rol.

Wie zijn de samenwerkingspartners van Het Adviesbureau?

We zijn bezig met een 'pool' van opdrachtgevers, waar nu en in de toekomst de leerlingen hun opdrachten kunnen vinden. Een opdrachtgever is Stichting Rotterdam Vertelt, dat allerlei activiteiten op het gebied van mondelinge geschiedenis in de stad Rotterdam ondersteunt. We werken ook samen met de Maakotheek. Een derde voorbeeld is Aafje Thuiszorg, waarvan het restaurant meer bezoekers zou willen verwelkomen: daar zetten leerlingen van Het Adviesbureau zich nu voor in. Dit zijn slechts drie voorbeelden opdrachtgevers, er zijn veel meer!

Het Adviesbureau is actief op Wolfert College en vier andere scholen. Kunnen meer scholen Het Adviesbureau ook inschakelen?

Zeker, graag zelfs. Andere scholen kunnen inhaken. We zien onszelf niet als project, maar willen juist tot de Rotterdamse onderwijsstructuur behoren met een blijvend en groeiend aanbod van opdrachtgevers en scholen, met een 'opdrachtenpool' waarin de leerlingen kunnen zoeken.

Wat is er met de subsidie van Onderwijslab010 gerealiseerd? Waarom is die subsidie belangrijk geweest voor Het Adviesbureau?

Heel eenvoudig: zonder Onderwijslab010 hadden we niet kunnen beginnen. We hebben precies gedaan wat in de subsidieaanvraag is gesteld, met het belangrijkste verschil dat we niet met twee, maar met vijf scholen werken. We krijgen zeer positieve reacties, zowel van de leerkrachten, leerlingen als de opdrachtgevers. 'Hadden we dit maar eerder gedaan', was een reactie van een opdrachtgever.

Heb je wellicht tips voor Rotterdammers met goede ideeën die overwegen een plan in te dienen?

Als je een idee hebt: maak een plan en stel een goede begroting op. Ga ervoor. Verder raad ik aan de bijeenkomsten te bezoeken die Citylab010 organiseert.

Voor meer informatie over dit project:
e.vos@educatief-ontwerpen.nl

Leer- en veerkracht: een duurzame verandering in de schoolcultuur

Zoals veel scholen wil ook de Nicolaasschool hun leerlingen de tools en vaardigheden meegeven die zij nodig hebben om zich te kunnen ontplooiën in de steeds sneller en complexer wordende maatschappij. De wijze waarop de school dat doet is bijzonder. 'We vergroten de mentale veerkracht van onze leerlingen door een integrale aanpak', zegt Bernadette Lensen.

Wie zijn de mensen achter Leer- en veerkracht'?

Mijn naam is Bernadette Lensen, directeur van de Nicolaasschool. Samen met Annemarie Brinkhof en Martijn van Minnen vormen wij de directie.

Wat is, kort samengevat, Leer- en veerkracht?

'Van gelukkige leraren leer je het meest', zei Loesje ooit. Ik voeg daar aan toe: gelukkige kinderen leren het best. Dit wordt door wetenschappelijk onderzoek bevestigd. Ons project is erop gericht om zowel de leerling als de leerkracht mentaal weerbaarder te maken. Leraren krijgen aandachtstraining en er wordt gewerkt aan een positieve werkhouding, bijvoorbeeld door het leren herkennen en onderzoeken van belemmerende gedachten.

Hoe kwam je op het idee voor Leer- en veerkracht?

Ik vroeg me al een tijd af: leren wij kinderen nog wel wat ze later nodig hebben om zich staande te houden in die steeds complexere en steeds sneller wordende maatschappij? Het antwoord was: nee, dat vind ik niet. Toen kwam ik in contact met Rinka van Zundert, wetenschapper en deskundige op het gebied van mentale veerkracht. Ik zag direct de meerwaarde voor mijn leerlingen.

Hoe innovatief is Leer- en veerkracht?

Zorg voor de leerling door te zorgen voor de leerkracht is een nieuwe insteek, een nieuwe benadering. De wetenschappelijke basis wordt steeds steviger en de ontwikkelingen gaan snel. De aanpak wordt ook wel 'The whole school approach' genoemd, omdat het ingrijpt op alle geledingen binnen de school. Het is een integraal meerjarentraject dat een duurzame verandering in de schoolcultuur bewerkstelligt.

Ook de ouders worden betrokken bij en geïnformeerd over dit traject. Verder is er een verdiepingstraject van twee jaar voor leerkrachten waarbij zij aan kunnen geven waarin zij zich verder willen ontwikkelen.

Naast Rinka van Zundert, met wie werken jullie nog meer samen?

In de uitvoering werken we samen met de peuterspeelzaal in onze school, de naschoolse en tussenschoolse activiteitenaanbieders, maar ook met de aanbieders in de ouderkamer. Dit wordt enorm gewaardeerd door ouders! Het wordt dus breed gedragen.

Kunnen andere scholen ook werken met leer- en veerkracht?

Absoluut! Er ligt een heel scholingstraject en een basis voor het hele team vanuit Leer- en veerkracht. Er zijn mappen met ideeën die steeds verder uitgebreid worden door wat wij in de praktijk zelf hebben geleerd of uitgevonden. Het wiel hoeven scholen niet meer uit te vinden, maar andere scholen moeten wel hun eigen route uitstippelen.

Hoe belangrijk was de subsidie van Citylab010lab? Wat was de meerwaarde?

Het hele scholingstraject voor het team, inclusief de verdiepingstrajecten van de leerkrachten, hebben we kunnen opzetten en uitvoeren dankzij Citylab010. Doordat we dit bedrag nu in één keer hadden, konden wij direct volop en maximaal inzetten en hebben we ook alle bijbehorende materialen direct aan kunnen schaffen.

Is er nog iets dat je zou willen delen met de lezers?

Ik zou heel veel over Leer- en veerkracht kunnen vertellen. Scholen kunnen mij altijd benaderen. Eén ding wil ik alvast vertellen. De inspectie heeft onze school vol overtuiging de kwalificatie 'goed' toegekend. Men was zeer onder de indruk van de school en van de manier waarop we Leer- en veerkracht inzetten. Het verbetert de sociale veiligheid en draagt bij aan een optimaal leerklimaat voor kinderen, leerkrachten en ouders. Hoe mooi is dat?

Voor meer informatie over dit project:
Bernadette.Lensen@rvko.nl

The Science Tour: leerlingen ontmoeten jonge wetenschappers

Veel leerlingen worstelen met de vraag welk profiel zij moeten kiezen. Hoe maak je een goede keus? The Science Tour helpt leerlingen uit de derde klas op weg door hen in contact te brengen met jonge wetenschappers.

Wie zijn de initiatiefnemers van The Science Tour?

Ik ben Suzanne Streefland en ik heb als regisseur en producent gewerkt bij BNR en NPO Radio 1 en ik werk nu bij de tv, bij NPO 2. Samen met René Broeders heb ik het plan gemaakt voor The Science Tour. René is theatermaker, met een jarenlange ervaring met zijn theatergroep 'Op Sterk Water'. We hebben eerder samengewerkt in Science Battle.

Wat is The Science Tour?

Wij brengen havo- en vwo-leerlingen in contact met jonge wetenschappers, promovendi die ontzettend boeiend over hun vakgebied kunnen vertellen. We richten ons op leerlingen van de onderbouw, vooral de 3e klas, ter oriëntering op hun profielkeuze. De promovendi vertegenwoordigen allerlei vakgebieden, zodat de leerlingen zich breed kunnen oriënteren. De plaats van handeling is het Walhalla Theater. Ongeveer 200 leerlingen ontmoeten de wetenschappers in de foyer, waar zij een korte impressie van hun vakgebied geven. Later staan de jonge wetenschappers op het podium van het theater.

Hoe kwam je op het idee voor je plan?

René en ik hebben samen de interactieve theatervoorstelling Science Battle georganiseerd. Promovendi strijden op een podium voor een groot publiek en vertellen in tien minuten waar hun onderzoek over gaat. Onder het theaterpubliek bevonden zich veel docenten, die erg enthousiast waren. We hebben inmiddels een 'pool' van ongeveer 45 wetenschappers. De variatie is groot. De één heeft een oplossing voor het wereldvoedselprobleem, de ander doet in Delft baanbrekend onderzoek in de quantummechanica en de volgende werkt met de deeltjesversneller in Genève.

Ontzettend interessant en onderhoudend. Zo kwamen we tijdens gesprekken met de docenten op het idee om een Science Battle voor scholieren te organiseren: ofwel The Science Tour.

Wat is het innovatieve aan The Science Tour?

De leerlingen hebben persoonlijk contact met de jonge wetenschappers. De vorm is bijzonder, in het theater. De voorstelling vindt in november 2017 plaats in Theater Walhalla, een centrale en leuke locatie.

Met wie werken jullie samen?

De KNAW (Koninklijke Akademie van Wetenschappen) en VNSU (Vereniging van Samenwerkende Nederlandse Universiteiten) hebben een ondersteunde rol. Verder natuurlijk met Theater Walhalla en de scholen.

Wie kunnen The Science Tour in het theater bezoeken?

De voorstelling in november is de eerste: het is een test. De capaciteit in het theater is beperkt en met 200 leerlingen zitten we voor dit jaar al vol. We willen er overigens wel een jaarlijks evenement van maken. Scholen die voor het volgend jaar belangstelling hebben kunnen contact met ons opnemen. Na de theatervoorstelling willen wij op middelbare scholen in Rotterdam onze vaardigheden op presentatiegebied aanbieden. Dit helpt leerlingen bijvoorbeeld tijdens de presentatie van hun profielwerkstuk. Hoe belangrijk was de subsidie van Onderwijslab010? Het organiseren van een theatervoorstelling kost geld: de technici, de presentator, de huur van het theater, de floormanager. Zonder de subsidie is The Science Tour niet mogelijk.

Heb je wellicht tips voor andere plannenmakers?

René en ik hebben zelf veel uren in The Science Tour gestopt. Lang niet alle kosten zijn gedekt door Onderwijslab010, we hebben er zelf ook in geïnvesteerd. Mijn mening is dat je daartoe ook bereid moet zijn.

Voor meer informatie over dit project:
info@sciencebattle.nl

De Knikkerrace: ervaringsgerichte natuurkundeles en sponsoractie in één

Knikkeren. Vroeger deed iedereen het en iedereen vond het leuk. Het project 'Knikkerrace' laat zien dat knikkeren ook van deze tijd is. 'Met de Knikkerrace hebben de leerlingen 8000 euro opgehaald. Dit komt ten goede van hun eigen school, de Daltonschool de Margriet', vertelt mede-initiatiefnemer Edward Boele.

Edward, wat is je achtergrond?

Ik ben in de eerste plaats vader van mijn dochter Noëlle. Zij zit op 'De Margriet' en ik ben als ouder actief betrokken bij de school in Stichting Vrienden van Daltonschoon de Margriet. Hierin zitten nog twee ouders, Claudia van Haaren en Kimmo de Reuver. Ik werk bij Stichting BuurtLAB, bekend van de buurtprojecten Ravottuh, Proef, FC Zylyn en de Smakelijke Moestuinen.

Wat houdt de Knikkerrace in het kort in?

Met de Vrienden hebben we een knikkerbaan van maar liefst 60 meter lengte ontwikkeld. Zowel in 2016 als in 2017 organiseerden wij daar races tussen knikers in. Kinderen van de school lieten zich per knikker sponsoren. De winnaars van de knikkerraces wonnen leuke prijzen en de opbrengst kwam ten goede aan middelen voor de school. De knikkerbaan bestaat uit basiselementen, die de leerlingen van groepen 7 zelf ingevuld hebben met allerlei speelse omleidingen en routes. Dat kan ingewikkeld zijn, want op sommige momenten rollen er honderden knikers tegelijk door de baan. De boel mag niet vastlopen.

Hoe kwam je op het idee voor jullie plan?

Als Vrienden zochten we naar een innovatieve manier om extra middelen voor de school te genereren. Mede-knikkerbaanbouwer Jeroen Hoogstraten is kunstenaar en de vader van het vriendinnetje van Noëlle, Ella. Jeroen en ik hebben het ontwerp van de baan uitgewerkt en de basiselementen gemaakt. De Vrienden deden de hele organisatie rondom de Knikkerrace.

Wat is het innovatieve aan jullie plan?

De Knikkerrace integreert verschillende leerdoelen. Leerlingen leren zelf elementen ontwerpen en maken. Leerlin-

gen leren over de zwaartekracht door er actief mee te werken. In de baan is de schroef van Archimedes verwerkt, waarmee knikers weer omhoog worden gebracht. Maar de Knikkerrace is meer dan een speelse, ervaringsgerichte natuurkunde- en techniekles. De leerlingen leren ook samenwerken en ze leren hoe ze geld in kunnen zamelen voor een goed doel. Elke knikker wordt gesponsord voor twee euro. Dat leverde zowel in 2016 als in 2017 dus 8000 euro op.

Met wie werken jullie samen?

De Vrienden hebben hulp gekregen van andere ouders, andere vrijwilligers en docenten. Nu zijn we bezig om lespakketten te ontwikkelen voor de onder-, midden- en bovenbouw. Daarvoor gaan we samenwerken met lesontwikkelaars.

Het project de Knikkerrace hebben jullie uitgevoerd op de Daltonschoon de Margriet. Kunnen andere scholen het ook uitvoeren?

Zeker. Ze kunnen me mailen! We kunnen dezelfde basiselementen gebruiken, die staan klaar in de loods.

Hoe belangrijk was Citylab010 voor de Knikkerbaan? Wat was de meerwaarde?

De knikkerbaan is niet heel kostbaar: die kostte beduidend minder dan de opbrengst van de knikkerrace. Pakweg driekwart van de subsidie is bestemd voor de ontwikkeling van de drie educatieve pakketten rondom het thema knikers. Op die manier kan het ervaringsgericht leren goed worden uitgewerkt en ingebed. Dat was zonder Citylab010 niet mogelijk geweest.

Heb je verder nog tips voor mensen die bij Citylab010 een plan willen indienen?

Jazeker: wees doelgericht. Hou het kort, bondig en duidelijk. Sta open voor suggesties van anderen. om je plan te verbeteren. Maar: geloof in je plan en durf vast te houden aan je eigen ideeën.

Voor meer informatie over dit project:
boele@buurtlab.nl

Talkx: elk kind heeft een verhaal

In het traditionele onderwijs gaat de lesboodschap van de leerkracht naar de leerling. Ofwel: de leerkracht zendt, de leerling ontvangt. Bij Talkx (spreek uit als het Engelse 'talks') is dit omgekeerd. 'We geven kinderen letterlijk een podium om hun verhaal te doen', zegt Anke Langmuur.

Wie is Anke Langmuur?

Ik ben directeur van de Emmausschool, een basisschool van de RVKO in het Nieuwe Westen in Rotterdam. Wij hebben vier locaties. Naast het reguliere basisonderwijs hebben wij ook Internationale Schakelklassen (ISK).

Wat is, in een notendop, Talkx?

Elk kind heeft een verhaal. Elk kind maakt leuke en minder leuke dingen mee. Dat geldt voor onze ISK-leerlingen in nog sterkere mate. Talkx tekent die verhalen op. Een aantal leerlingen vertellen vervolgens hun verhaal op een podium. In de zaal zitten andere kinderen, maar vooral volwassenen. Zij luisteren, onbevooroordeeld en met alle aandacht, naar het verhaal van het kind: het kind staat centraal. Dit hebben wij nu twee maal georganiseerd in het Jeugdtheater Hofplein.

Hoe kwam je op het idee voor Talkx?

Ik kwam in contact met Stichting Talkx. Die hebben hier eerder ervaring mee opgedaan. Zo ontstond het idee om dit vanuit de Emmausschool en de diversiteit die wij op school herbergen, te organiseren. Hier zijn namelijk nogal wat kinderen met een verhaal. Zij verdienen het om gehoord te worden.

Wat is het innovatieve aan je plan?

Het onderwijs wordt gestuurd door de dagelijkse taken; de roosters, de lessen. Talkx doorbreekt dit door niet de leerkracht, maar het kind centraal te plaatsen. En het is niet het kind, maar de leerkracht en andere volwassenen die luisteren. Talkx vereist een openheid en kwetsbare houding van de leerkracht. Behoorlijk innovatief, vind ik! We heb-

ben met Talkx ook de derde plaats van de onderwijsprijs Zuid-Holland gewonnen. En we hebben de Nacht van het onderwijs met Talkx geopend.

Met wie heb je samengewerkt?

Stichting Talkx was vanaf het begin partner tijdens de planvorming en uitvoering. Pabo Thomas More is er ook bij betrokken, wellicht dat we daar een keer een voorstelling gaan organiseren. Het mooie podium van het Theater Hofplein gaf extra betekenis aan Talkx. Het was voor de leerlingen een ervaring om nooit te vergeten.

Kan Talkx ook op andere scholen worden ingezet?

Zeker, ik beveel het van harte aan. Het is, nogmaals, een onvergetelijk ervaring, zowel voor leerlingen als leerkrachten. Wij werken momenteel de methode uit, zodat we Talkx in de toekomst kunnen uitrollen bij de andere RVKO-scholen. Niet-RVKO-scholen kunnen het best contact opnemen met de sprekerscoach Leander de Rooij van Talkx.

Hoe belangrijk was Citylab010 voor Talkx?

Zonder Citylab010 was Talkx niet mogelijk geweest. Alereerst de coaching van leerkrachten en de begeleiding van 350 leerlingen, gedurende 20 weken, elke donderdag. Verder de gehele organisatie tijdens twee uitvoeringen: huur van het theater, licht, het geluid. Waarbij ik wil melden dat de Emmaus school er ook veel heeft ingestopt. Ik heb leerkrachten vrijgeroosterd en heb er zelf veel vrije tijd in gestoken.

Wat wil je zeggen tegen Rotterdamse plannemakers die een aanvraag bij Citylab010 overwegen in te dienen?

Ik zou zeggen: maak een goed plan. Scherp het aan en slijp bij waar nodig. Neem de tijd. En wees niet ontmoedigd als je de eerste keer een afwijzing krijgt.

Voor meer informatie over dit project:
Anke.Langmuur@rvko.nl

Mentale Veerkracht: integrale pijler onder Vakschool De Hef

Even stil staan, even tijd voor jezelf. Door te investeren in het welbevinden van leerkrachten investeert Mentale Veerkracht in de leerlingen en de school als geheel. 'Wanneer leerkrachten goed in hun vel zitten heeft dat een positieve weerslag op leerlingen', aldus Sairah Struijk van Rotterdams Vakcollege De Hef.

Wie is Sairah Struijk?

Zeventien jaar geleden ging ik werken op RVC de Hef als docent Nederlands. Daar geef ik les als docent Nederlands als tweede taal (Nt2). Daarnaast ben ik coördinator van 'Mentale Veerkracht'. Dit staat ook wel bekend als aandachtstraining of mindfulness.

Wat houdt dat kortgezegd in, Mentale Veerkracht?

We willen de mentale weerbaarheid, het welbevinden en de veerkracht optimaliseren van zowel de leerlingen, de leerkrachten en overige personeelsleden. Dit streven hebben we tot een pijler van het schoolbeleid gemaakt.

Hoe kwam je op het idee van Mentale Veerkracht?

Vanuit mijn persoonlijke belangstelling was ik al vertrouwd met mindfulness en mentale veerkracht. Ik legde de link met de leerlingenpopulatie van De Hef. Onze leerlingen komen voornamelijk uit Bloemhof, Hillesluis en Feyenoord. Dat zijn wijken waarin veel kinderen opgroeien in achterstands- of probleemsituaties. Dat nemen ze mee naar De Hef en dat werkt remmend op hun prestaties. Bij mij groeide het besef dat we onze, vaak kwetsbare leerlingen onvoldoende voorbereiden op hun toekomst. Dat geldt in nog sterkere mate voor onze leerlingen van de Internationale Schakelklas (ISK). Die hebben soms verschrikkelijke dingen meegemaakt. Ik werd in contact gebracht met dr R.M.P van Zundert, trainer en oprichter van Leer & Veerkracht en drs. Patries Dekkers, trainer en oprichter van Mindfulness Trainingen Dordrecht. Al snel raakte ik ervan overtuigd dat deze inzichten en methodiek aansluiten bij de behoefte van De Hef.

Wat is het vernieuwende aan Mentale Veerkracht?

De wetenschappelijke inzichten uit de positieve psychologie zijn nieuw: de toepassing daarvan in het onderwijs

is dus ook nieuw. Maar het meest innovatief vind ik de integrale invoering ervan. Mentale Veerkracht is als totaalconcept verweven in alles wat we doen op school. Zoals de coaching en ons aanbod van keuzevakken. De aanpak wordt daarom ook wel de 'whole school approach' genoemd.

Met wie of met welke partners werkt De Hef hierin samen?

Rinka van Zundert en Patries Dekkers volgen en monitoren het project vanuit de Radboud Universiteit. Op school betrekken we de ouders hierbij. We werken ook samen met Rotterdam Vakmanstad in het aanbod van allerlei activiteiten.

Is Mentale Veerkracht ook interessant voor andere scholen?

Zeker! Sterker nog, ik zou het liefst willen dat elke school ervan gebruik maakt! De Hef is voorloper, maar niet uniek. Ook de Nicolaasschool in Rotterdam-West werkt volgens deze inzichten. Als scholen geïnteresseerd zijn kunnen ze het beste contact opnemen met Rinka van Zundert en Patries Dekkers.

Hoe belangrijk was de subsidie van Onderwijslab? Wat was de meerwaarde?

Mentale Veerkracht is een vierjarenplan. Dankzij Onderwijslab010 hebben we de zekerheid dat we het in zijn geheel kunnen uitvoeren. Dat is essentieel, vanwege de integrale aanpak van de verschillende onderdelen en fases. Het basistraject is afgerond, waarin we de docenten en directie hebben getraind. De reacties waren bijzonder positief. Ook de leerlingen merken het. Een leerling zei: 'het is rustiger in mijn hoofd'.

Heb je tips of wil je verder nog iets vertellen?

Mocht iemand uit het onderwijs belangstelling hebben voor Mentale Veerkracht of mindfulness, dan geef ik als tip: probeer het eerst zelf uit. Ervaar het zelf voordat je het op school wilt inbrengen.

Voor meer informatie over dit project:
S.Struijk@rvcdhef.nl

Bijlage: CitylabOnderwijs 2015-2016-2017

jaartal	Naam plan	Sector	Naam school	Bestuur
2015	1. Havenschool €88.075,- Samen met ouders, leerlingen, leerkrachten en partners gaan we aan de slag met loopbaanleren binnen de context van de haven. Het doel is om alles uit het talent van de kinderen te halen door competentieontwikkeling, levensecht leren en bewustwording.	po	OBS De Toermalijn (samen met Schalm en Duo 2002) Hijkerfeld 5 3085 PA Rotterdam	Stichting BOOR
	2. Ouder-Kind Academie €48.000,- In de 'Ouder en Kind Academie' krijgen de ouders de plek die zij verdienen en waar zij altijd met al hun vragen terecht kunnen. Ook vragen op het gebied van hun eigen talentontwikkeling. Als ouders zich sterker en dus zekerder voelen, zullen zij beter in staat zijn om samen met hun kind het loopbaantraject af te lopen.	po	Valentijnschool Gijsingstraat 51 3026 RH Rotterdam	RVKO
	3. Onderwijs van de 21 ste eeuw € 120.000,- In het onderwijsconcept 'Onderwijs van de 21e eeuw' krijgen kinderen de mogelijkheid zich optimaal te ontwikkelen op hun eigen niveau, tempo en leerstijl. Er wordt ruimte gecreëerd om alle talenten te ontplooiën. De leerling wordt eigenaar van zijn eigen leren en stelt samen met de ouders en school iedere 8 weken een uitdagend en leergierig leerplan op. Een individueel ontwikkelplan (IOP) dat voor het kind, maar ook met het kind samengesteld is.	po	OBS Vierambacht Nozemanstraat 75 3023 TM Rotterdam	Stichting BOOR
	4. Educatieve Naschoolse Activiteiten €14.789,75 Ouders van basisschool De Fontein hebben het idee opgevat om een naschools educatief programma op te zetten.	po	Fontein Hoyledestraat 25 3036 LP Rotterdam	Kind en Onderwijs
	5. Digitaal schoolplein scholengroep Charlois €17.974,- Het digitale schoolplein (een sociaal platform) van de scholengroep Charlois brengt experts binnen de scholengroep met elkaar in verbinding. Het is een werkplek waar we samen (in eerste instantie de experts binnen de scholengroep Charlois) aan de slag gaan. Waar we vraagstukken oplossen 'dingen' maken, samen Leren inhoud geven. Een plek dus waar we werken, leren en organiseren verweven met social software lerend en lening maken. Een werkplek waarop we laten zien wat we doen, succesdelen en onderwijsruimte verkennen.	po	OBS De Globe Zwartewaalstraat 38B 3081 HZ Rotterdam	Stichting BOOR

jaartal	Naam plan	Sector	Naam school	Bestuur
2015	6. Onderzoekend leren op de Zalplaatschool 17.250,- Wij willen onderzoekend en ontwerpend leren vorm gaan geven in ons onderwijs. Het doel van ons plan is dat onze leerlingen de principes van onderzoekend en ontwerpend leren toepassen in het curriculum. Het aanbieden van wetenschap en techniek maakt hier onderdeel vanuit.	po	Zalplaatschool Aalreep 8 - 10 3192 SE Hoogvliet	PCBO
	7. Leren Loont, emo-taal € 8.500,- Basisschool Jacob Marisschool wil de kinderen en het schoolteam een emo-taal aanleren. Deze taal is onderdeel van een nieuw onderwijsconcept waarbij de school aan de slag gaat met emotionele, sociale en mentale vaardigheden en sportlessen gebruiken als middel om die over te brengen.	po	Montessorischool Jacob Marisschool Jacob Marisplein 9 3055 BK Rotterdam	Stichting BOOR
	8. Sterke gelukkige kinderen € 40.000,- Basisschool de Kleine Wereld wil de leerlingen eigenaar maken van hun leerproces. De leerlingen krijgen de aandacht, ondersteuning, tijd en ruimte die ze nodig hebben. De school stelt het kind centraal en gaat uit van de vijf kernwaarden: 1. Vertrouwen 2. Verbinding 3. Geduld 4. Openheid en 5. Compassie.	po	OBS De Kleine Wereld Taborstraat 40 - 42 3061 EW Rotterdam	Stichting BOOR
	9. Ouderbetrokkenheid MBO € 60.000,- Wijwijs is een simpel en gebruiksvriendelijke Portaal voor school, ouder en student. Overal te gebruiken op je telefoon, tablet of computer. Er zit een chat tool in het Portaal (normale chat en webcam chat) waardoor het laagdrempelig is voor de ouder om contact te onderhouden met de school van het kind. Het Portaal is vooral geen vervanging van het persoonlijk contact maar vooral een tool om het contact te verbeteren en een onderdeel om dit contact te blijven onderhouden.	mbo	nvt	nvt
	10. Leer en Veerkracht € 46.350,- Basisschool de Nicolaasschool wil een innovatieve en integrale aanpak invoeren die de mentale veerkracht/het welbevinden van zowel leerlingen als leerkrachten bevordert. De aanpak is gebaseerd op het traject Leer- en Veerkracht van dr. R.M.P. van Zundert.	po	Nicolaasschool Schiedamseweg 227 3026 AN Rotterdam	RVKO

jaartal	Naam plan	Sector	Naam school	Bestuur
2015	<p>11. Glundertechniek € 39.130,-</p> <p>VMBO studenten van het STC geven als glunderende voorlichters technieklessen op een basisschool (peer to peer learning). Met behulp van een zelfgebouwde machine met een verhaal.</p>	vo	STC	STC Group
	<p>12. Maakotheek € 100.000,-</p> <p>Maakotheek helpt scholen en leerlingen om Wetenschap & Techniek leuk en uitdagend te maken. De Maakotheek komt naar de scholen toe met een gebalanceerd aanbod van kennis, materiaal en onderhoud in een roulerend systeem. In blokken van zes tot acht lesweken ontvangen deelnemende scholen telkens nieuwe Wetenschap & Technologie (W&T)-leermiddelen als 3D printers, robots en meer nieuwe technologie. Daarnaast levert de Maakotheek begeleiding van leerkrachten (professionalisering), verzorgt het lessen en levert het full-service op de geleverde apparaten. Het meeste materiaal kan ook gewoon in de eigen klas gebruikt worden waardoor het eenvoudiger wordt om dit in te zetten binnen het reguliere lesaanbod. Het gaat om een cofinanciering; de aanvraag van €100.00,- wordt gebruikt voor de aanschaf van materialen. De school betaalt voor een pakket variërend van €2000,- tot €8000,- voor dit bedrag krijgen zij materialen inclusief onderhoud en begeleiding van de apparatuur</p>	po en vo	nvt	nvt
2016	<p>13. Mentale veerkracht € 34.090,-</p> <p>Het doel van het plan van het Rotterdams Vakcollege de Hef (BOOR) is om mentale veerkracht en welbevinden tot belangrijke pijlers van het schoolbeleid te maken zodat de leerlingen en leerkrachten optimaal functioneren. Dit doet de school met een innovatieve "whole-school" approach op basis van de wetenschappelijke inzichten uit de Positieve Psychologie, begeleid door dr. Rinka van Zundert en drs. Patries Dekkers. De school gaat onder begeleiding van Van Zundert en Dekkers een 4-jarig traject in met een basis-, een verdiepings- en een borgingstraject met docenten, directie, leerlingen en ouders.</p>	vo	De Hef	BOOR
	<p>14. Debat010 €13.000,-</p> <p>Leerlingen havo-4 en vwo-5 gaan op drie middagen in een Lagerhuis-format met elkaar in debat over herkenbare, maar gecompliceerde onderwerpen. Er is daarna een finale waarin de beste debaters het tegen elkaar opnemen. Die finale is in de raadszaal van het stadhuis.</p>	vo	De Passie Avicenna GSR	Vereniging voor Gereformeerd Voortgezet Onderwijs West Nederland te Rotterdam

jaartal	Naam plan	Sector	Naam school	Bestuur
	<p>15. Flippen in Rotterdam € 49.622,-</p> <p>De Theaterhavo/vwo vindt de klassikale manier van lesgeven niet meer voldoen aan deze tijd. De school wil werken met de methodiek van 'Flipping the Classroom' (instructie middels film, in de klas meer tijd voor discussie en verdieping). De school heeft veel expertise in huis binnen de kunstvakken toneel, dans en muziek. Het idee van de school is om kwalitatieve instructiefilmpjes te maken voor deze kunstvakken. Het doel is de kunstgeschiedenis en de praktijk met elkaar te verbinden, gebruikmakend van de verschillende kwaliteiten van de vakdocenten en leerlingen. Door een theaterlaboratorium neer te zetten zal vanuit het onderzoek van de leerlingen materiaal naar voren komen wat zij gaan gebruiken in de filmpjes. Aan de theaterleerlingen wordt gevraagd om de theorie op een theatermanier vorm te geven. Denk aan scènes die uitgespeeld worden, dans- en zangtechnieken die getoond worden. De filmleerlingen zullen verantwoordelijk zijn voor het filmen en monteren. De school wil de verbinding maken tussen theorie en praktijk waarbij de leerlingen zelf een grote rol spelen. Daarbij spelen zij in op de jongerencultuur van nu.</p>	vo	Theaterhavo/vwo	LMC
2016	<p>16. Het Adviesbureau € 54.250,-</p> <p>Leerlingen uit de onderbouw van het havo/ vwo van scholen in Rotterdam gaan werken als onderzoekers en ontwerpers voor echte opdrachtgevers. Opdrachtgevers kunnen zijn: gemeente, bedrijven, particulieren en vervolgoopleidingen. De opdrachten betreffen belangrijke kwesties die in Rotterdam spelen, bij thema's als veiligheid, werkgelegenheid, economie, duurzaamheid, stedelijke inrichting en 'de sociale stad'. Het geld is voor het werven van opdrachten, begeleiding van docenten, opzetten van een systeem en promotie bij andere scholen door de Worldschool.</p>	vo	Avicenna College Wolfert College	St. IVOR (Avicenna) BOOR (Wolfert)
	<p>17. Professionele leergemeenschap €24.400,-</p> <p>De Rotterdamse professionele leergemeenschap CKV (Cultureel Kunstzinnige Vorming) zal een actuele casestudy in cultuuronderwijs zijn met als doel het collectief vormgeven en professionaliseren van onderwijs in het algemeen. Zestien Docenten CKV, van vmbo t/m vwo, en negentien educatoren, van musea t/m dansgezelschap, gaan uitwisselen. Docenten als expert op het gebied van (vak)didactiek en pedagogiek, en de educatoren vanuit het professionele (kunst)discours</p>	vo	Kenniscentrum Cultuureducatie Rotterdam	nvt

jaartal	Naam plan	Sector	Naam school	Bestuur
2016	<p>18. Samen voor taal € 50.000,-</p> <p>Het hoofddoel is om opdrachten uit Uk & Puk thuis, op het dagverblijf te oefenen en uit te leggen zodat ouders dit ook thuis gaan doen. De verwachting is dat eventuele achterstanden minder groot zijn bij de start op de basisschool. Ook is de verwachting dat de ouderbetrokkenheid toeneemt.</p>	hjk	Van Velthuizen Stichting	nvt
	<p>19. Skills op Zuid € 15.000,-</p> <p>Mentoruren zijn vaak gevuld met organisatorische werkzaamheden. Hierdoor blijft er geen ruimte voor de ontwikkeling van de leerling. Skills brengt leerlingen op een ontspannen manier sociale vaardigheden en zelfreflectie bij. Skills richt zich op basisvaardigheden die de kwetsbare leerlingen niet altijd van huis uit meekrijgen. Leerlingen leren dat wanneer je goed in je vel zit, je goed in staat bent tot leren.</p>	vo	VMBO Slinge	LMC
	<p>20. TalkX het sprekende kind € 35.549,-</p> <p>TalkX is voor het Sprekende Kind. Zij ontwikkelen een lesmethodiek voor alle leerlingen van de bovenbouw van het basisonderwijs waarbij kinderen leren hun persoonlijke belevingswereld te verwoorden in de vorm van een verhaal, en dit verhaal overdrachtelijk te maken. In deze pilot ontwerpen ze samen met een groep van 6 leerkrachten de methodiek TalkX. Een methodiek met lessen die door iedere leerkracht in het primair onderwijs gebruikt kan worden. Kinderen leren hoe zij hun verhaal kunnen delen, vertellen, vormgeven, vastleggen en presenteren.</p>	po	Emmausschool	RVKO
	<p>21. Veerkracht010 € 20.000,-</p> <p>Met Veerkracht010 wil Fynder 100 kwetsbare Rotterdamse jongeren jaarlijks blijvend versterken met mentale en fysieke vaardigheden. Veerkracht010 is een praktisch en innovatief trainingprogramma waar deze jongeren leren om beter te reageren op tegenslagen in tijden van "crisis". Met een aantal korte workshops bereiken zij directe impact. Zij zetten 'pareltjes uit de wijk' in als rolmodel/ ambassadeur. Ook willen zij starten met het trainen van 8 tot 12 'zwerfjongeren' uit de regio Rotterdam. Dit 3-jarige project doen zij in samenwerking met het Kansfonds.</p>	vo	nvt	nvt

jaartal	Naam plan	Sector	Naam school	Bestuur
2016	<p>22. Zuidergymnasium € 40.000,-</p> <p>Deze aanvraag is ingediend voor een financiële ondersteuning bij het ontwikkelen van het modulair onderwijs op het Zuider Gymnasium.</p>	vo	Zuider Gymnasium	CVO
	<p>23. Mama cafe €24.200,-</p> <p>Ontmoetingsplek voor kersverse ouders met kinderen van 0-4 jaar. Plan past in de aanpak leren Loont! qua doelgroep, maar heeft ook een sterke sociale en gezondheidszorg kant.</p>	hjk	nvt	nvt
	<p>24. Mijn Superpap € 4.360,-</p> <p>Twee jaar geleden schreef Zanne Kortleven, stagiaire in het wijkteam Rotterdam Centrum en studente SPH aan de Hogeschool Rotterdam een kinderboek, genaamd: 'mijn superpap'. Zanne Kortleven is opgegroeid zonder vader en op 14 jarige leeftijd is haar vader uiteindelijk overleden. Naar aanleiding van deze gebeurtenis heeft zij een kinderboek geschreven dat het verhaal vertelt over het missen van een ouder, geschreven vanuit het perspectief van een kind. De boekjes heeft zij laten drukken. Het lezen van de boekjes bleek een proces op gang te brengen. Ouders zagen ineens de situatie van het kind, kinderen voelden zich gehoord en volwassenen vonden troost. Er werd ingezien dat dit kinderboek een hulpmiddel zou kunnen zijn in de hulpverlening. Het geld wil Zanne Kortleven benutten voor het drukken en verspreiden van 800 boekjes op basisscholen, wijkteams, consultatiebureaus en huisartspraktijken. Zij gaat dit zelf doen binnen één jaar.</p>	po	nvt	nvt
2017	<p>25. Leuk leren010 € 30.000,-</p> <p>Willen de succesvolle Speeltheek leuk leren 010 uitbreiden met locaties binnen vijf bibliotheken. Hiervoor willen wij:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Speeltheek leuk leren 010 Rijnhaven 2) www.leukleren010.nl kennis over spelend leren willen wij verspreiden. Een makkelijk toegankelijk vind en verzamelplaats met mogelijkheden om zo meer kinderen, ouders, scholen, professionals te bedienen. 3) uitbreiding locaties in bibliotheken, In totaal zullen wij de Speeltheek een prominente plek gaan geven in vijf verschillende locaties van de bibliotheek. 	po	nvt	nvt

jaartal	Naam plan	Sector	Naam school	Bestuur
2017	<p>26. Met taal vooraan, taalverrijking op de VVE € 43.983,-</p> <p>Als je met taal vooraan wil staan, moet je vroeg beginnen. Dit project gaat over het ontwikkelen en evalueren van de training 'Met taal vooraan', die pedagogische medewerkers in staat stelt om de taal van de kinderen in de voorschoolse leeftijd te stimuleren. Voordoelen en aangeven zijn hierbij belangrijke strategieën die zij kunnen inzetten om communicatieve redzaamheid te bevorderen. Logopedisten kunnen hen hierin coachen.</p>	hjk	nvt	nvt
	<p>27. Thuis in taal € 57.617,-</p> <p>Het project Thuis in Taal werkt doelmatig aan het versterken van de ondersteunende taalvaardigheden van laaggeletterde ouders, waarbij specifiek aandacht is voor de groep zeer laagopgeleide en laaggeletterde ouders in Rotterdam die vaak in een isolement verkeren. Via deze aanpak wordt de taalontwikkeling van de kinderen van deze ouders versterkt. De aanpak biedt ouders vaardigheden en strategieën die hen ook in het dagelijks leven verder helpen en betreft heb actief bij de schoolloopbaan van hun kind. Met dit project bieden we nieuwe ouder-kindactiviteiten aan in de klas, in de ouderkamer op basisscholen, in de peuterscholen en thuis bij laaggeletterde ouders met kinderen op de deelnemende peuterscholen.</p>	hjk	nvt	nvt
	<p>28. KnikkerGEK € 19.500,-</p> <p>Op Daltonschool De Margriet organiseren we sinds 2016 in samenwerking met steunstichting Vrienden van Daltonschool de Margriet de Grote Sponsor Knikker Race (https://www.facebook.com/degrotesponsorknikkerrace/). Kinderen laten zich sponsoren door verkoop van knikkers van 2 euro per stuk. In de megaknikkerbaan van ruim 60 meter racen de verkochte knikkers tegen elkaar in verschillende manches. Tijdens de editie van 2016 en 2017 hebben verschillende groepen 7 mee gewerkt aan het uitdenken en bouwen van de diverse onderdelen van de knikkerbaan.</p>	po	<p>De Margriet Nolensstraat 44 3039 PV Rotterdam</p>	BOOR

jaartal	Naam plan	Sector	Naam school	Bestuur
2017	<p>29. Nao nou! Een robot in de kleuterklas € 80.000,-</p> <p>Twee Rotterdamse scholen gaan samen met de CED-Groep, Interactive Robotics en de Maakotheek aan de slag. We maken gekoppeld aan het kleuterprogramma 'Sil op School' activiteiten waarbij we de 'Nao' robot als hulpmiddel inzetten. Wat moet de robot doen om kleuters in zo'n activiteit te ondersteunen? Wat doet de leerkracht? Wanneer blijft de aandacht van de leerlingen bij de activiteit? We zoeken dat allemaal samen uit. Zo maken we activiteiten waarbij Nao effectief wordt ingezet. Maar dan zijn we nog niet tevreden. Het moet voor leerkrachten ook makkelijk zijn om zelf de robot aan te sturen voor eigen lesactiviteiten. Daarom maken we een omgeving om op een handige (en niet technische) manier de robot te kunnen instrueren. Om er voor te zorgen dat zoveel mogelijk scholen na het project makkelijk en verantwoord gebruik kunnen maken van de robot activiteiten, komen de activiteiten, de omgeving voor de instructie en Nao robot via de Maakotheek in roulatie. OBS De plevier, RK Maria Basisschool, OBS De Boog</p>	po	nvt	BOOR
	<p>30. Niet mijn schuld € 15.500,-</p> <p>Rondom de korte documentaire 'BARS' (De film ging in april jongstleden in première op het AD filmfestival in Rotterdam en won daar de 'Rotterdam Sportfilm Award' 2017) wil de filmmaker René van Zundert een educatief project opzetten waarmee hij jongeren wil bereiken die zich binnen de zogenaamde schuld risicogroep bevinden of zich daarin dreigen te begeven. Tijdens educatieve workshops kijken deze jongeren en hoofdpersoon uit de film Michael samen naar de documentaire en gaan we aan de hand van opdrachten in gesprek en op zoek naar oplossingen voor 'schuld' gerelateerde problemen die wij binnen de doelgroep tegen komen. Vanuit deze aanpak kiezen zij er bewust voor de hoofdpersoon te betrekken als gesprekspartner en ervaringsdeskundige. Hierdoor transformeert de hoofdrolspeler van 'slachtoffer' naar 'rolmodel', heeft hij als 'expert' een voorsprong op hulpverleners en bereikt hij zijn 'peers' direct op de gevoelige plek.</p>	po	nvt	nvt

jaartal	Naam plan	Sector	Naam school	Bestuur
2017	<p>31. ConnecTeach € 70.000,-</p> <p>ConnecTeach010 is een digitale en fysieke ontmoetingsplaats voor alle docenten in het Rotterdamse onderwijs. Online kunnen leraren hun persoonlijke profielpagina aanmaken, er zijn ook groepsconnecties en er is een gevulde agenda. Je kunt gemakkelijk online contact maken met een leraar die de kennis heeft die jij zoekt. Dat is de meerwaarde ten opzichte van landelijke netwerken; hier vind je collega's die één metrohalte verderop precies die aanpak kennen waar jij je ook in wilde verdiepen, zodat je bij elkaar kunt komen kijken. Of nog makkelijker: je spreekt af in het lerarencafé van ConnecTeach. De fysieke ontmoetingsplek van ConnecTeach is ook bedoeld voor trainingen, workshops en informele ontmoetingen. Hier komen verbindingen tot stand die binnen de muren van de school niet ontstaan, maar die juist wel een bijzonder productief en innovatief effect kunnen hebben.</p>	vo	nvt	nvt
	<p>32. Campus Academie Hoogvliet € 8.000,-</p> <p>Het doel is om basisschoolleerlingen uit groep 8 in Hoogvliet extra aandacht, ondersteuning en huiswerkbegeleiding aan te bieden naast de reguliere onderwijsprogramma's. Hierdoor worden er veel meer kansen en mogelijkheden gecreëerd om zich beter op hun toekomst voor te kunnen bereiden en krijgt het kind de benodigde aandacht dat hij verdient om het maximale uit zichzelf te kunnen halen. De deelnemers krijgen de mogelijkheid om te ervaren wat er allemaal nodig is om je toekomst verwachtingen waar te kunnen maken.</p>	po	Hoogvlietschool?	BOOR
	<p>33. Perpetual plastic 010 € 85.220,-</p> <p>Perpetual Plastic010 wil een interactief lesprogramma ontwikkelen rondom plastic recycling. Het laat leerlingen zien, ruiken en voelen. Leerlingen laten zien dat je waarde kunt creëren uit afvalstromen, afval te leren zien als grondstof voor nieuwe producten. Met interactie, en toegankelijke en begrijpelijke lesstof. Lesstof over plastics en recycling, de verschillende materiaaleigenschappen, met daarnaast het leren gebruiken van nieuwe technologie met 3D-printen.</p>	vo en mbo	MBO Zadkine/Albeda?	nvt

jaartal	Naam plan	Sector	Naam school	Bestuur
2017	<p>34. The science Tour € 21.715,-</p> <p>Wetenschappers laten hun vertrouwde laboratoria even achter zich en stappen het theater in voor de Science Tour. Een nieuw concept waar ze een wedstrijd met elkaar aangaan op het podium en elkaar uitdagen. Ze presenteren hun promotieonderzoek binnen tien minuten voor leerlingen. Leerlingen krijgen de opdracht op te kijken, wie doet dit het beste? En wie weet jou te overtuigen? Met dit plan laten wetenschappers aan leerlingen zien wat ze daadwerkelijk in de toekomst kunnen gaan doen met de profielkeuze die ze gaan maken.</p>	vo	nvt	nvt
	<p>35. Calvijn Business School € 23.640,-</p> <p>Er worden grote en kleine projecten georganiseerd waarin verschillende competenties centraal staan zoals: samenwerken, ondernemen, presenteren, verantwoordelijkheidsgevoel en dat er altijd mogelijkheden zijn! Zo starten de leerlingen een mini onderneming met behulp van een micro krediet. Ze maken een ondernemingsplan, pitchten deze en gaan van start. Voor het startkapitaal nodigen wij bedrijven uit aan wie de miniondernemers hun bedrijfsplan pitchten. Daarna kunnen zij van start! Inkopen, verkopen, budgetteren, promotie en de organisatie van een markt. Bedrijven, buurtbewoners en natuurlijk ouders komen shoppen. Na 2 jaar zal er een manual verschijnen voor andere Rotterdamse scholen. De investering wordt voornamelijk gebruikt om het manual te maken maar ook een netwerk op te bouwen en voor inbedding binnen de school.</p>	vo	Calvijn Business School	CVO
	<p>36. De Buitenwereld € 14.000,-</p> <p>We breiden de leslokalen van OBS De Kleine Wereld uit naar het schoolplein en de buurt eromheen, zodat kinderen in een uitdagende en veilige omgeving hun nieuwsgierigheid kunnen botvieren en hun buurtgenoten kunnen leren kennen. Zo helpen we ze opgroeien tot verstandige Rotterdammers die zorg dragen voor elkaar en de wereld waarin zij leven. We maken de buurt mooier en leerzaam voor iedereen.</p>	vo	OBS De Kleine Wereld Taborstraat 40 - 42 3061 EW Rotterdam	BOOR

